

Satura rādītājs

Priekšvārds	7
Par Juri Jelāginu	13
Ievads	14
I. Konstitūcija tiesiskā valstī	17
Kāda tiesību izpratne valdīs Latvijā?.....	19
Konstitūcija kā likumu kopums.....	22
Konstitucionālās reformas ceļi.....	29
Latvijas rakstītā konstitūcija.....	41
Satversmes tiesa kā viens no tiesiskas Latvijas stūrakmeņiem.....	52
II. Tiesību avoti	63
Kārļa Dišlera tiesību avotu izpratne.....	65
Tiesiskās domas atspoguļojums sabiedrisko un tiesību zinātņu žurnālā "Jurists" (1928–1940).....	75
Tiesību pamatavoti.....	84
III. Atsevišķās domas Satversmes tiesas lietās	123
Satversmes tiesas tiesneša Jura Jelāgina atsevišķās domas Nr. 2004-01-06 "Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 114. ² panta atbilstību 1965. gada 9. aprīļa Konvencijai par starptautiskās jūras satiksmes atvieglošanu"	125
Satversmes tiesas tiesneša Jura Jelāgina atsevišķās domas Nr. 2008-35-01 "Par likuma "Par Lisabonas līgumu, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 101. pantam".....	129

Izmantotie avoti	137
1. Literatūra	137
2. Judikatūra un tiesu prakse	144
3. Citi juridiskās prakses materiāli	150
4. Tiesību akti	153

Priekšvārds

I

Latvijas tiesiskās sistēmas reintegrācija kontinentālās Eiropas tiesību saimē pēc valstiskās neatkarības atgūšanas bija principiāli svarīgs uzdevums, ko vajadzēja paveikt tiesību zinātnei un tiesību praksei.¹ Tiesiskās sistēmas transformācijas procesi prasīja radikālu valdošās tiesību izpratnes un tiesiskās domāšanas maiņu. Latvijas tiesiskajā sistēmā bija attīstāma tāda tiesību teorija, kas nodrošinātu Rietumu tiesību lokam piederīgas demokrātiskas tiesiskas valsts principiem atbilstošu tiesību normu jaunradi un tiesību normu piemērošanu.²

Tiesiskās sistēmas transformācijas konteksts bija izšķirošs priekšnoteikums, lai tiesību teorijas nozīmīgums tiktu apzināts un novērtēts tiesiskajā realitātē. Tiesību teorētiķiem (aptverot ne vien klasiskos tiesību teorijas, bet arī plašākos tiesību vēstures, tiesību filozofijas, tiesību socioloģijas un juridisko metožu mācības jautājumus) bija noteicoša loma Latvijas tiesiskās sistēmas pamatu nostiprināšanā un kontinentālās Eiropas tiesību saimei raksturīgās tiesību izpratnes un tiesiskās domāšanas veidošanā.³

¹ Plašāk sk.: Levits E. Latvijas tiesību sistēmas attīstības iezīmes uz XXI gadsimta sliekšņa. Grām.: *Latvijas tiesību vēsture. 1914–2000*. Mācību grāmata juridiskajām augstskolām un fakultātēm prof. Dr. iur. Dītriha Andreja Lēbera redakcijā. – Rīga: LU žurnāla "Latvijas Vēsture" fonds, 2000, 485.–506. lpp.

² Sk. Satversmes tiesas tiesnešu Aivara Endziņa, Jura Jelāgina un Anitas Ušackas 2000. gada 4. septembra atsevišķo domu lietā Nr. 2000-03-01 5. punktu. Pieejamas: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2000-03-01_Atseviskas_domas.pdf

³ Visupirms ir izceļama Valsts prezidenta (kopš 2019. gada) Egila Levita un profesora Edgara Meļķiša ietekme uz Latvijas tiesiskās sistēmas transformācijas procesiem un Rietumu tiesību lokam atbilstošas tiesību teorijas atgriešanu Latvijas tiesiskajā sistēmā. Plašāk sk.: Meļķīsis E. *Latvijas tiesiskās sistēmas ceļš uz demokrātisku tiesisku valsti*. Rakstu krājums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014; Levits E. *Valstsgriba. Idejas un domas Latvijai. 1985–2018*. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019.

II

Viens no Latvijas tiesiskās sistēmas transformācijas procesa sekmētājiem bijis arī ilggadējais Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Tiesību teorijas un vēstures katedras lektors Juris Jelāgins.⁴

Jura Jelāgina profesionālais darba mūžs bijis saistīts ar Juridisko fakultāti, studentiem ilgus gadus docējot tiesību teoriju, tiesību filozofiju, tiesību filozofijas problēmas un tiesību tālākveidošanu konstitucionālajā justīcijā.⁵ Darbs ar studentiem un filozofiskas diskusijas par tiesību lielajiem jautājumiem Jurim Jelāginam ir sirdslieta, kurai viņš vienmēr nododas ar patiesu aizrautību. Arī šobrīd viņš joprojām aktīvi seko līdzi tiesību teorijas aktualitātēm un allaž ar prieku iesaistās draudzīgās diskusijās par tiesību filozofijas jautājumiem.

Ikdienas darbs ar vairākām studentu paaudzēm un jauno juristu tiesību izpratnes un tiesiskās domāšanas veidošana ir liels profesionāls ieguldījums Latvijas tiesiskās sistēmas attīstībā, kas ikdienas steigā varbūt pat palicis līdz galam nepamanīts un nenovērtēts.

Līdzās lektora darbam Juridiskajā fakultātē Juris Jelāgins sekmējis Latvijas tiesiskās sistēmas veidošanu, arī būdams viens no Satversmes tiesas pirmā sastāva tiesnešiem (Satversmes tiesas tiesneša amatā stājies 2000. gada 8. jūnijā,⁶ 2008. gada 7. martā ievēlēts par Satversmes tiesas priekšsēdētāja vietnieku,⁷ tiesneša pilnvaras izbeigušās 2010. gada jūnijā). J. Jelāgina desmit darba gadi Satversmes tiesā Latvijas tiesiskajai sistēmai ir bijuši nozīmīgi ar daudziem fundamentāliem Satversmes tiesas nolēmumiem.

⁴ Sk.: Juris Jelāgins. Grām.: *Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte*. – Rīga: Latvijas Universitāte, 1996, 44. lpp.; Juris Jelāgins. Satversmes tiesas mājaslapā sadaļā "Vēsture": Tiesas vēsture. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/satversmes-tiesa/vesture-un-parskati/tiesas-vesture/juris-jelagins/>

⁵ Rezevska D., Pleps J. Tiesību teorijas un vēstures zinātņu katedra. Grām.: *Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte. 1919–2019. Fakti un cilvēki, vēstījumi un fotomirkļi*. Atkārtots un papildināts izdevums. – Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2019, 258. lpp.

⁶ Saeimas paziņojums 2000. gada 11. maijā. *Latvijas Vēstnesis*, 18.05.2000., Nr. 178/179; Valsts prezidente: pieņemot Satversmes tiesas tiesneša zvērestu. *Latvijas Vēstnesis*, 09.06.2000., Nr. 219/220.

⁷ Par Satversmes tiesas priekšsēdētāja vietnieka ievēlēšanu: Satversmes tiesas paziņojums 2008. gada 7. martā. *Latvijas Vēstnesis*, 11.03.2008., Nr. 39.

Satversmes tiesas nolēmumi ir kolektīvs visu tiesnešu kopdarba rezultāts, un Juris Jelāgins vienmēr bijis gatavs iesaistīties jebkura tiesību jautājuma apspriešanā un tālejošāku formulējumu meklēšanā. Ikdienas sadarbība ar Juri Jelāginu bijusi lieliska profesionālās un cilvēciskās izaugsmes iespēja daudziem, arī man personiski savulaik kā viņa palīgam Satversmes tiesā.

III

Juris Jelāgins ir Latvijas tiesiskajai sistēmai nozīmīgs domātājs, kura veikums visspožāk izpaudies darbā ar studentiem Juridiskajā fakultātē un tiesneša darbā Satversmes tiesā. Tomēr līdztekus tam Juris Jelāgins arī publicējis rakstus, kuros risinājis būtiskus Latvijas tiesiskās sistēmas attīstības jautājumus.

Atsevišķi raksti jau sen ir kļuvuši par klasiskiem tiesību teorijas tekstiem mūsu tiesiskajā sistēmā, kurus studiju procesā apgūst jaunie studenti un uz kuriem atsaucas tiesību zinātnē un praksē.⁸ Savukārt vairāki citi raksti laika gaitā ir piemirsti, lai gan tajos ir ietvertas nozīmīgas pārdomas par būtiskiem tiesību jautājumiem.⁹

Jura Jelāgina jubileja aizvadītajā gadā kalpoja par labu iemeslu, lai viņu uzrunātu rakstu krājuma sagatavošanai. Šobrīd lasītāju uzmanībai tiek piedāvāts Jura Jelāgina rakstu krājums "Latvija ceļā uz tiesiskumu", kurā ir ietverti viņa nozīmīgākie raksti, Satversmes tiesā tapušās atsevišķās domas un atsevišķu iepriekš npublicētu priekšlasījumu teksti. Esmu pārliecināts, ka ikviens tiesību teorijas interesents ar lielu prieku novērtēs iespēju vēlreiz pārlasīt šos tekstus un kopā ar autoru pārdomāt Latvijas tiesiskās sistēmas attīstībā paveikto un nākotnes izaicinājumus.

Juris Jelāgins lielu uzmanību veltīja publicējamo tekstu atasei un sakārtojumam. Šajā rakstu krājumā publicētie teksti daudzviet ir aktualizēti, lai atspoguļotu autora šā brīža skatījumu uz šiem jautājumiem, un ievērojot arī jaunākās tiesību teorijas atziņas. Tāpat

⁸ Vispirms jau: Jelāgins J. Tiesību pamatavoti. Grām.: *Mūsdienu tiesību teorijas atziņas*: mācību grāmata. Rakstu krājums prof. E. Melķiša redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 1999, 59.–86. lpp.; Jelāgins J. Normatīvie akti un to hierarhija. *Latvijas Vēstnesis*, 29.01.1998., Nr. 25, pielikums "Jurista Vārds", Nr. 3(71).

⁹ Lai cik pārsteidzoši nešķistu, šodien ir samērā maz zināmi Jura Jelāgina XX gs. 90-to gadu vidus konstitucionālo tiesību raksti par Satversmes pilnveidošanas iespējām.

rakstiem pievienotas zinātnisko redaktoru piezīmes, kas dod iespēju labāk novērtēt konkrēto tekstu ietekmi uz tiesisko sistēmu to publicēšanas brīdī un raksturo attiecīgā laika tiesībpolitisko diskusiju kontekstu.

IV

Iepazīstoties ar šajā rakstu krājumā publicētajiem tekstiem, iespējams pamanīt un novērtēt vairākas būtiskas lietas, kuras Latvijas tiesiskajā sistēmā ir ienesis Juris Jelāgins.

Pirmkārt, Juris Jelāgins daudz uzmanības veltījis Latvijas tiesiskās sistēmas tiesību avotu doktrīnai, īpaši pievērsoties tiesību pamatavotiem¹⁰ un normatīvo tiesību aktu hierarhijai.¹¹ Kā raksta profesore Daiga Rezevska, "mums ir paveicies un cik tālu mēs patiesībā esam tikuši ar to, ka mums ir ļoti spēcīga nacionālā tiesību avotu doktrīna. Tās pamatus ielika mūsu katedras docētāji, īpaši lektors Juris Jelāgins. Dažreiz pat man šķiet, ka mēs to joprojām nenovērtējam līdz galam, bet – ja ir skaidra tiesību avotu doktrīna vienas tiesiskas valsts tiesiskajā sistēmā, tas ir pamats, uz kura var uzbūvēt jēdzīgu un tiesisku tiesību normu piemērošanu."¹²

Otrkārt, Juris Jelāgins kā viens no pirmajiem sāka risināt jautājumu par 1990. gada 4. maija deklarācijas "Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu"¹³ un 1991. gada 21. augusta konstitucionālā likuma "Par Latvijas Republikas valstisko statusu"¹⁴ vietu normatīvo tiesību aktu hierarhijā pēc Latvijas Republikas Satversmes darbības atjaunošanas pilnā apjomā. Tieši viņa raksti bija par pamatu, lai Latvijas

¹⁰ Jelāgins J. Tiesību pamatavoti. Grām.: *Mūsdienu tiesību teorijas atziņas, op. cit.* Sk. arī *Tiesību pamatavoti* šā izdevuma 84. lpp.

¹¹ Jelāgins J. Normatīvie akti un to hierarhija, *op. cit.*; Jelāgins J. Normatīvo tiesību aktu hierarhija. Grām.: *Tiesību spogulis I.* – Rīga: Turība, 1999. Sk. arī *Tiesību pamatavoti* šā izdevuma 84. lpp.

¹² Rezevska D. Es un Juridiskā fakultāte. Kā mēs sastapāmies un vairs nešķīrāmies. Grām.: *Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte. 1919–2019, op. cit.*, 96. lpp.

¹³ Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu: Latvijas PSR Augstākās Padomes 1990. gada 4. maija deklarācija. *Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, 17.05.1990., Nr. 20.

¹⁴ Par Latvijas Republikas valstisko statusu: 1991. gada 21. augusta konstitucionālais likums. *Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, 24.10.1991., Nr. 42.

tiesību zinātnē un tiesību praksē tiktu akceptēta ideja, ka Latvijas rakstīto konstitūciju veido vairāki konstitucionālā ranga akti, ne tikai ekskluzīvi Satversmes teksts.¹⁵

Treškārt, Jura Jelāgina rakstos sistematizēts skatījums par pārejas perioda konstitucionālo regulējumu no 1990. gada 4. maija līdz 1993. gada 6. jūlijam.¹⁶ Viņa izpēte veicināja arī 1991. gada 10. decembra konstitucionālā likuma "Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi"¹⁷ korektu juridiskā spēka noteikšanu.¹⁸

Ceturtkārt, Juris Jelāgins savos rakstos ir vērtējis Satversmes tiesas nepieciešamību Latvijas tiesiskajā sistēmā, tās funkcijas un iespējamo lomu valsts varas dalīšanas sistēmā.¹⁹ Šīs pārdomas noteikti būs noderīgas labākai Satversmes tiesas izveidošanas konteksta izpratnei. Pateicoties Jura Jelāgina izpētei, mēs esam apzinājuši diskusijas aizsākumus par konstitucionālās kontroles nepieciešamību Latvijas tiesiskajā sistēmā īsi pēc valsts proklamēšanas un Latvijas Senāta lomu konstitucionālās kontroles īstenošanā.²⁰

Visbeidzot Jurim Jelāginam vienmēr ir bijusi svarīga starpkaru perioda Latvijas tiesību zinātnieku mantojuma apzināšana un aktualizēšana, īpaši tiesību filozofijas un tiesību teorijas jomā. Savās lekcijās viņš daudz uzmanības veltīja vadošo Latvijas tiesiskās sistēmas pamatlicēju tiesību izpratnei un filozofiskajam skatījumam uz svarīgākajiem tiesību teorijas jautājumiem. Tāpat viņam bijis svarīgi

¹⁵ Jelāgins J. Latvijas rakstītā konstitūcija. *Latvijas Vēstnesis*, 14.05.1997., Nr. 119, pielikums "Jurista Vārds", Nr. 10(52), 3. lpp. Plašāk sk.: *Tiesību pamatavoti* šā izdevuma 84. lpp.

¹⁶ Sk.: *Latvijas rakstītā konstitūcija* šā izdevuma 41. lpp.

¹⁷ Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi: 1991. gada 10. decembra konstitucionālais likums. *Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, 30.01.1992., Nr. 4/5.

¹⁸ Jelāgins J. Latvijas rakstītā konstitūcija, *op. cit.*

¹⁹ Priekšlasījums "Konstitūcija kā likumu kopums" Latvijas Juristu biedrības kolēģijas sēdē 1995. gada 11. februārī – sk. šā izdevuma 22. lpp. Sk. arī: *Konstitucionālās reformas ceļi* šā izdevuma 29. lpp.

²⁰ Priekšlasījums "Satversmes tiesa kā viens no tiesiskās Latvijas stūrakmeņiem" Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes konferencē "Latvijas Republikai 90: tiesiskums un tiesu attīstība otrajā neatkarības posmā" 2008. gada 5. novembrī – sk. šā izdevuma 52. lpp. Par priekšlasījumu plašāk sk.: Pleps J. Jubilejas noskaņās vērtē tiesu sistēmu. *Jurista Vārds*, 11.11.2008., Nr. 43.

iedziļināties un topošajiem juristiem nodod tālāk profesora Kārļa Dišlera, profesora Vasilija Sinaiska, privātdocenta Lotāra Šulca un citu tiesību zinātnieku domas un idejas par tiesību būtību.

V

Stipru tiesisko sistēmu veido tās sakņu apzināšanās un iepriekšējo tiesību zinātnieku un tiesību praktiķu paaudžu paveiktā pienācīgs novērtējums. Jaunajai juristu paaudzei vairs nav nepieciešams sākt veidot tiesisko sistēmu no pašiem pamatiem, jo ir iespējams turpināt iepriekšējo paaudžu sekmīgi aizsākto. Tomēr – lai būtu iespējama sekmīga turpmāka tiesiskās sistēmas attīstība, jābūt labām zināšanām par šīs sistēmas pamatlīcējiem, viņu idejām un filozofisko skatījumu uz tiesībām.

Jura Jelāgina rakstu krājums "Latvija ceļā uz tiesiskumu" ir vēl viena laba iespēja labākai Latvijas tiesiskās sistēmas un tiesību kā vērtības izpratnei.

Es ceru, ka šis rakstu krājums būs lieti noderīgs gan tiesību zinātņu studentiem, gan arī tiesību zinātniekiem un tiesību praktiķiem tiesību teorijas pamatjautājumu labākai pārzināšanai. Tāpat būtu vērtīgi, ja šis rakstu krājums iedvesmotu turpināt Jura Jelāgina aizsāktās pētījumu tēmas, kā arī dotu iespēju labāk apjaust viņa personības nozīmīgumu mūsu tiesiskās sistēmas attīstībā.

Iespējams, lasītāju atsaucība un diskusijas par rakstu krājumā ietvertajām idejām varētu pamudināt arī pašu autoru uz kādu jaunu rakstu vai plašāku atskatu par paveikto.

Doc. Dr.iur. **Jānis Pleps,**

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes
Tiesību teorijas un vēstures katedras vadītājs

Par Juri Jelāginu

Juris Jelāgins dzimis 1949. gada 20. februārī.

1978. gadā absolvējis Latvijas Valsts universitātes Juridisko fakultāti, 1984. gadā – Latvijas Valsts universitātes aspirantūru. 1993. gadā beidzis Dānijas administrācijas skolas rīkotos kursus "Studiju metodoloģija".

No 1984. līdz 1987. gadam strādājis par Latvijas Valsts universitātes Juridiskās fakultātes Krimināltiesību un kriminālprocesa katedras asistentu. No 1987. līdz 1993. gadam bijis Juridiskās fakultātes Tiesību teorijas un politikas zinātnes katedras vecākais pasniedzējs, no 1993. gada līdz 2011. gadam – lektors. 1999. gadā bijis vieslektors Konkordijas starptautiskajā universitātē.

Vairāk nekā 20 publikāciju autors, galvenokārt par tiesību avotu teorijas problēmām un teorētiskiem konstitucionālo tiesību jautājumiem.

2000. gadā Saeima Juri Jelāginu apstiprināja par Satversmes tiesas tiesnesi, amata pienākumus pildījis līdz 2010. gada jūnijam. No 2008. līdz 2010. gadam bijis Satversmes tiesas priekšsēdētāja vietnieks.

Kopš 2011. gada pensijā.

Ievads

Neskatoties uz to, ka rakstu krājumam dots nosaukums "Latvija ceļā uz tiesiskumu", bet jēdziens "tiesiskums" tiešā veidā tiek lietots tikai vienā rakstā – "Tiesību pamatavoti", tiesiskuma ideja netiešā veidā caurvij arī pārējos rakstus.

Raksti ir tapuši laikā, kad Latvijā noritēja pāreja no padomju tiesiskās sistēmas uz kontinentālās Eiropas tiesisko sistēmu, kad tika sperti pirmie soļi eiropiska tiesību skatījuma virzienā.

Padomju tiesību doktrīna balstījās viedoklī, ka tiesības rada valsts, pieņemot likumus un citus normatīvos aktos. Tādā veidā tiesības tika pielīdzinātas likumam. Līdz ar to padomju tiesībās dominēja jēdziens "likumība", nevis "tiesiskums". Tai bija partejisks, autoritārs raksturs, ko noteica komunistiskās partijas ideoloģija kā politiskās sistēmas kodols. Tā kā jēdzieni "likums" un "tiesības" padomju tiesībās netika diferencēti, nevarēja pastāvēt situācija, ka likums neatbilst tiesībām vai likums ir prettiesisks. Likums vienmēr tika uzskatīts par tiesisku.

Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas jurisprudences jomā ir notikušas lielas izmaiņas. Tā, piemēram, tiesību teorijā par patstāvīgu tiesību avotu tika atzīti vispārējie tiesību principi, tiesību normas iztulkošanas metodes tika papildinātas ar teleoloģisko metodi, kā arī tika atzīta tiesību tālākveidošana. Taču, neskatoties uz ievērojamu progresu tiesiskuma sasniegšanā, kas bija saistīts arī ar Latvijas Republikas Satversmes spēka atjaunošanu un aktualizēšanu, Satversmes tiesas izveidi, kā arī līdzdalību Eiropas tiesu varas struktūrās, jautājums par pienācīga tiesiskuma nodrošināšanu daudzos gadījumos vēl joprojām ir aktuāls.

Par to liecina samērā nelielais uzticības līmenis, kāds valda sabiedrībā, vērtējot to tiesību sargājošo institūciju darbību, kurām šis tiesiskums jānodrošina. Sabiedrības socioloģisko aptauju rezultāti liecina, ka tiesām, prokuratūrai un policijai kopumā uzticas ne vairāk kā 30% respondentu.

Ik pa laikam Latvijas mediju telpā nākas sastapties ar viedokli, ka mūsdienās cilvēkam ir zudis stingrs pamats zem kājām un ka mēs visi esam bez "serdes", ka "viss ir relatīvs".

Rodas jautājums, vai tiesiskā valstī par šādu "serdi" jeb kodolu nav jābūt tiesiskumam? Starp citu, tiesisku valstu veidošanās pirmsākumos tiesības mēdza dēvēt par ētikas minimumu.

Ja sabiedrības lielākā daļa tiesiskumu par tādu kodolu neizjūt, tas nozīmē, ka tiesiskuma izpausmes pašlaik ir neapmierinošas. Ja tiesiskums būtu pilnīgāks, nebūtu pamats runāt, ka cilvēku attiecībās dominē relatīvisms.

Uzticības līmeņa tiesiskumam sekmēšana ir atkarīga no vairākiem faktoriem. Viens no tiem ir plašāks un dziļāks skatījums uz tiesībām kā vienu no sociālo attiecību regulatoriem. Piemēram, vispārējie tiesību principi Latvijas tiesiskajā sistēmā šobrīd ieguvuši neapstrīdami stabili vietu. Tomēr, neskatoties uz to, pozitīviskais skatījums uz tiesībām, manuprāt, vēl ieņem pārlieku lielu vietu. Šis apstāklis neveicina adekvātu tiesiskuma nodrošināšanu.

Tiesiskumam, lai tas sabiedrībā iegūtu nozīmīgāku vietu, bez teorētiskā – pozitīvistiskā skatījuma ir nepieciešams arī pilnīgāks filozofiskais – pārpozitīvais jeb metafiziskais skatījums. Šobrīd tas ir pavisam nepietiekams, kaut arī mēs bieži atkārtojam, ka tiesiskuma noskaidrošanai svarīgs ir ne tikai likuma burts, bet arī gars.

Noslēgumā vēlos izteikt pateicību saviem bijušajiem palīgiem Satversmes tiesā Jānim un Ditai Plepiem, bez kuru ierosmes un līdzdalības tekstu aktualizācijā šis rakstu krājums nebūtu tapis, kā arī Lolitai Pekai un Signei Terihovai par atsaucību un interesi rakstu krājuma izdošanā.

Juris Jelāgins

Murjāņos, 2020. gada janvārī.